

З днем захисника

України!

**14 жовтня – свято
Покрови Пресвятої
Богородиці і День
Українського козацтва**

**Згідно Указу Президента України
№ 806/2014 від 14.10.2014 р. з метою
вшанування мужності та героїзму
захисників незалежності і
територіальної цілісності України,
військових традицій і звичаїв
Українського народу, сприяння
подальшому зміцненню патріотичного
духу у суспільстві та на підтримку
ініціативи громадськості 14 жовтня, в
день Покрови Пресвятої Богородиці
та українських козаків, встановлено
Днем захисника України.**

«Перед Богом нашим всевишнім, перед святою Покровою, перед українським народом і козацьким товариством — ім'ям моїх матері і батька, святою землею нашою клянусь, що готовий віддати всі свої сили і життя, захищаючи споконвічну свободу народу нашого рідного, дідівські вікові порядки та звичаї, незалежну і соборну Україну!»

(з клятви українського козака на вірність Україні).

14 жовтня – свято Покрови Пресвятої Богородиці або Святої Покрови,

для православних українців є одним з найбільших релігійних свят осені.

Це свято пов'язане з ім'ям святого Андрія. Коли Константинополю загрожувала сарацинська навала, святий Андрій під час молитви побачив у небі Пресвятую Діву Марію, яка розкрила над християнами свій омофор (покров).

Таке заступництво Богородиці додало сил візантійцям і вони дали достойну відсіч чужинцям.

Свято Покрови ознаменовує засинання природи та вкривання землі на зиму. В українських селах і до цього часу дотримуються давньої народної традиції справляти весілля після Покрови. Від Покрови і до початку Пилипівки – пора наймасовіших шлюбів в Україні.

Неможливо знайти у минулому України якесь інше явище, що б так глибоко і різнопланово вплинуло на історичну долю всього українського народу, як українське козацтво.

Унікальність нашої історії і нашого народу полягає в тому, що в козацтві виявився творчий і волелюбний дух наших предків. Епоха козацтва створила багатогранну, глибоку духовність, що стала гордістю і окрасою української культури.

Козацтво демонструвало світові волелюбність нашого народу, його національну свідомість, мужність і відвагу в боротьбі. Козаки ніколи не знали панщини, кріпацтва, були вільними людьми, єдиним обов'язком яких вважався захист південних кордонів.

В XV-XVI ст. козацтво було важливим фактором європейської історії та міжнародних відносин у центральній та східній Європі. Створена козаками Запорізька Січ стала продовженням державотворчих пошуків українського народу.

14 жовтня, на свято Покрови Пречистої Богородиці, в нашій державі відзначається День українського козацтва.

З давніх-давен Богородиця є покровителькою українського козацтва й усіх українських збройних формувань.

Образ Богородиці вінчав козацькі корогви та штандарти, цю ікону обов'язково брали в морські та сухопутні походи, перед битвами служили їй молебні.

Церква на Січі завжди була Покровською; хоча немилосердна історія не раз руйнувала й переносила на нові місця Січовий табір, але ця традиція не мінялася. І свято це урочисто святкували на Січі з піснями, феєрверками та хвацькими бойовими змаганнями.

Куди б доля не заносила козаків, завжди з ними була ікона Пресвятої.

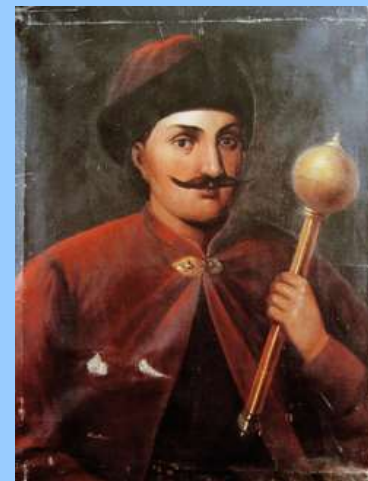
Окрім того, на свято Покрови в Україні відбувалася Велика рада, що обирала гетьмана, визначала, як козацтву жити далі.

Реєстрове козацтво - частина українського козацтва, яка перебувала на державній військовій службі. Казаков записували в спеціальні списки - реєстри, які були основою для визначення державою їхніх прав і привілеїв. Реєстрове козацтво не вимагало від держави великих витрат і завжди відрізнялося високою боєздатністю. Реєстрові козаки завжди були елітою українського народу і відрізнялися своєю освіченістю, були рушійною силою в боротьбі за волю і незалежність України.

Видатні козацькі полководці починали свій шлях у реєстровому козацтві. Це - Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Северин Наливайко, Іван Виговський, Іван Мазепа, Михайло Дорошенко...

Найвидатнішою постаттю в історії українського реєстрового козацтва був гетьман України, засновник Української гетьманської держави **Богдан Хмельницький**. Він зробив перші кроки до незалежної України та добре розумів, що досягти розквіту неможливо, терплячі постійні навали загарбників. Був учасником багатьох військових подій і козацьких повстань 20 - 30х років XVII століття, перебував на дипломатичній службі. Богдан Хмельницький проявив себе у битвах справжнім новатором і носієм передових ідей у воєнному мистецтві. Таким же новатором він був і в організації козацького війська, і в державній діяльності. Засновник Української держави, Хмельницький став і першим організатором адміністративного управління на Україні. Упродовж усього гетьманування Богдан Хмельницький проводив гнучку соціальну політику, запобігаючи загостренню соціально-економічних конфліктів у суспільстві.

Богдан Хмельницький став тим лідером, якого чекали як козаки, так і прості українців. Вони вірили йому, підкорювалися його авторитету і йшли за ним, куди б він не вказав.

Дмитро Вишневецький (Байда Вишневецький)

Він був першим, хто вирішив боротися проти турецького й татарського панування на південних землях України. Зібравши під своїм керівництвом сильне військо, він організував войовничі походи в Крим, громив турецькі фортеці на Чорному морі. Але гетьмана зрадили й відправили до турецького султана. Смерть Д.Вишневецького стала великою втратою для козацтва. Невипадково ж його вважають духовним батьком Січі.

Петро Сагайдачний належить до тих постатей вітчизняної історії, яким сучасна Україна завдячує своєю незалежністю. Гетьман Сагайдачний здійснив перші конкретні кроки в напрямі реалізації ідеї утворення української держави – заклав основи її майбутньої адміністративної структури. Також він провів реформу козацького війська, перетворивши його з тимчасових напівпартизанських формувань на боєздатне регулярне військо з жорсткою дисципліною, довів його чисельність до 40-50 тис.

Своєю активною, але поміркованою і реалістичною політикою йому вдалося підняти престиж українського козацтва, яке вийшло на перше місце у соціальному житті. Його діяльність здійснювала величезний вплив на політичну, військову, релігійну та культурну ситуацію в Україні першої половини XVII століття. Фактично завдяки йому було виграно одну з найбільших битв того часу - битву під Хотином 1621 р. Сагайдачний перший з українських гетьманів поєднав військову діяльність козацтва з діяльністю інших станів українського суспільства (духовенство, шляхта, міщани) для досягнення автономії України у складі Речі Посполитої.

Іван Богун

Мабуть, це найяскравіша постать в історії України часів Козаччини поряд із Хмельницьким та Кривоносом. Очолив трагічний відступ козаків під Берестечком у 1650 році, в момент, коли Хмельницького захопили в полон татари. Після загибелі Максима Кривоноса та Михайла Кричевського Іван Богун став одним з лідерів народного руху, обирався наказним гетьманом за відсутності Хмельницького. Його характерною рисою була часта непокора Хмельницькому, та й будь-якому іншому авторитету, неприйняття і відмова присяги московському цареві у 1654 році.

У козацьких реєстрах збереглося ім'я **Петра Калниша**. В історії Божу. відомий як Петро Калнишевський, останній кошовий отаман Запорізької Січі. Ще з юнацтва він пов'язав свою долю з козацтвом. Вже у похилому віці, у 1761 році, його обрали кошовим отаманом. Він очолював козацьке військо у війні Росії з турками й татарами. За його ініціативи та за його кошти були зведені прекрасні церкви в Лохвиці, в Ромнах, а також у Межигірському монастирі. Коли Січ було зруйновано Петра Калнишевського було арештовано та завезено на Біле море, на Соловецькі острови. Там "кошового замурували в казематі, залишивши тільки маленьку щілину, в яку йому подавали їжу". Помер останній кошовий на Соловках у стодванадцятирічному віці.

Гетьман Петро Дорошенко належав до так званих «старовинних» козацьких родів, яких січовики і все населення України дуже поважало – його дід Михайло Дорошенко був отаманом Війська Запорізького і уславився походами проти Османської імперії.

Петро Дорошенко усвідомлював, що об'єднання України під однією булавою є обов'язковою умовою незалежності. Він активізував стосунки з Кримом. Під час правління Дорошенка формується постійне наймане військо, яке за своєю суттю наближалося до реєстрових військ. Нові загони називалися сердюками та компанійцями.

У 1676 році Дорошенко зрікся гетьманства, усвідомлюючи втрату підтримки народу.

Життя цієї людини оповите легендами. **Іван Дмитрович Сірко** (близько 1610 – 1680), славетний кошовий отаман Запорозької Січі до самої смерті, обирався січовиками кошовим отаманом, тому й цілком справедливо вважався найуспішнішим оборонцем українського народу. Дванадцять разів Запорозька Січ обирала Івана Дмитровича Сірка кошовим отаманом. За кількасотрічне існування Січі жоден кошовий отаман не зажив такої любові й шани серед січового товариства.

Великий талант полководця, особиста хоробрість, мужність і відвага поєднувалися в ньому з безмежною відданістю народній справі. Ще за життя Івана Сірка про нього ходили легенди, про його подвиги склалися думи й пісні. Історики та письменники другої половини XVII століття відзначали військові доблесті Сірка, причому це робили й ті, які вороже ставилися до визвольної боротьби українського народу.

Його запорожці наводили страх на все північне побережжя Чорного моря та Крим, неодноразово брали Очаків, Білгород-Дністровський, Ізмаїл, Кілію, Тягиню (Бендери), Арабат, Перекоп, навіть Ясси; татарські матері лякали дітей іменем Сірка.

Смерть Івана Сірка викликала «великий жаль» не тільки на Запорозжі, а й по всій Україні. У народі з покоління в покоління передавалися легенди про славетного кошового отамана.

Пилип Орлик - один із найвизначніших в історії борців за волю України.

Пилип зумів проявити себе, як освічений молодий інтелігент, на що й звернув увагу гетьман Іван Мазепа і призначив його генеральним писарем Війська Запорозького. Після смерті Мазепа у 1710 р. П. Орлика обрали гетьманом, як людину, що найбільш відповідала вимогам української політики того часу. У день виборів було проголошено державну Конституцію, яка називалася «Пакти й Конституції законів і вольностей Війська Запорозького» або так звана «Конституція Пилипа Орлика».

Документ складався з 16 параграфів, в яких розглядалися питання кордонів, виборчого права, панівної релігії, статусу Києва та Запорізької Січі, а також фінансові, економічні, військові та інші питання. Визначальною рисою Орликової Конституції, яка, власне, робить її однією з найдемократичніших серед усіх тогочасних подібних державних актів, є пункти, що обмежували гетьманську владу на користь старшинської ради.

Важливою особливістю, що відрізняла її від звичайних гетьманських статей і робила подібною до пізніх європейських конституцій, було те, що вона укладалася не між гетьманом і монархом (протектором української держави), а між гетьманом та козацтвом, яке виступало від імені всього українського народу.

До кінця своїх днів П. Орлик залишався вірним своїй меті. В останньому листі до французького канцлера Флері (30 серпня 1741 р.) він стверджував, що ніколи не перестане шукати всіх легальних способів, щоб „заявляти мої права і права моєї нації на Україну”.

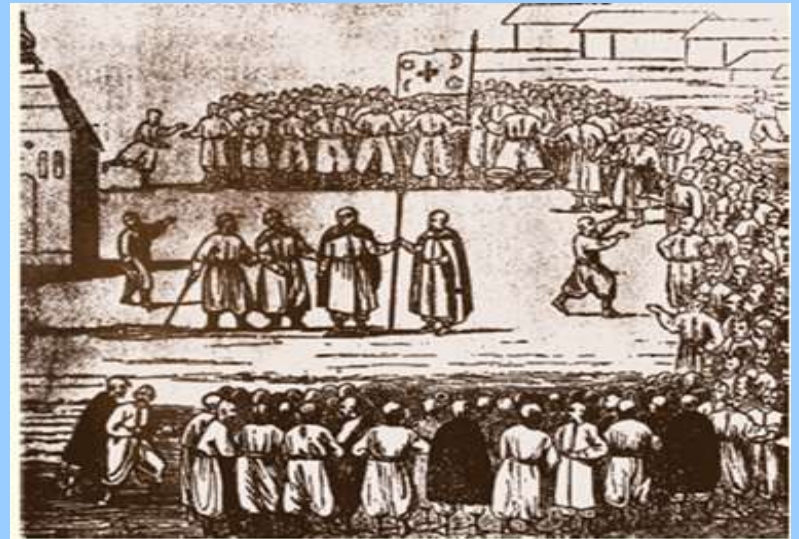
Запорізька Січ – столиця козацьких земель, серце низового лицарства та центр козацької вольності, який існував за порогами Дніпра із середини 16 ст. до 1775 р. Утворення Запорозької Січі пов'язане з процесом формування українського козацтва і освоєння ним раніше спустошених татарами українських земель між Дніпром і Південним Бугом. Численні козацькі загони, які займалися господарським освоєнням цих земель і вели постійну боротьбу з татарами, змушені були будувати на убогах укріплення для власної безпеки. Налічувалось 8 Запорозьких Січей, які по чергово змінювали одна одну. Розташовувались вони на території сучасних Запорізької, Дніпропетровської та Херсонської областях. Поява першої пов'язана з ім'ям Д. Вишневецького. Він заснував на о. Мала Хортиця (тепер – острів Байда) замок, який став козацькою твердиною і опорним пунктом для масштабних походів проти татар.

Козаки обирали для розташування Січей місця, які самою природою були зроблені неприступними, – острови й півострови, а укріплювали їх за допомогою дерев'яно-земляних споруд. Запорозькі Січі обкопувались ровом, а навколо них насипався вал, висота якого сягала за 10 метрів. На вершині валу встановлювався частокіл із загострених паль. Менш захищені для противника місця укріплювались дерев'яними вежами із встановленими на них гарматами. Більшість виходів із фортеці робилися вузькими і прикривались бійницями. В середині Січі знаходився майдан із січовою церквою. Навколо січового майдану стояли довгі казарми – курені, у яких мешкали козаки. Крім куренів, навколо січової площі стояли курінні скарбниці, комори, будинки окремих старшин, пушкарня. Пізніше Січ стала великими торговельними центром. Тому поруч із січовою фортецею розміщувалося передмістя з базаром. Там же знаходились і ремісничі майстерні.

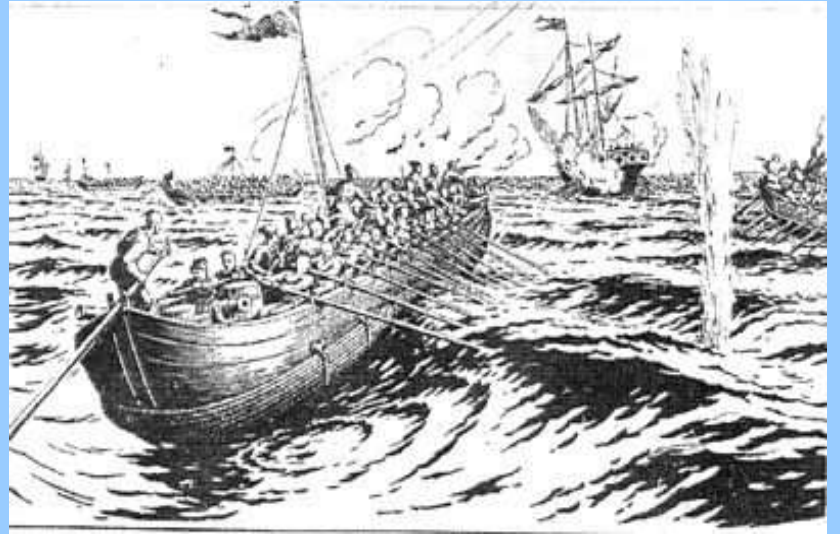

Суд на Запорізькій
Худ. О. Бейделман, 1850 р.

Запорізька рада.
Худ. Т. Калинський, 1778–1782 рр.

В історії України, мабуть, не знайти такої землі, яка б була так щедро оспівана народом, вплетена у безліч легенд і переказів, як Хортиця. Народження цих легенд обумовлене передусім тією фантастичною природою, тим безприкладним героїзмом, зневагою до смерті, що їх проявляли в ім'я батьківщини наші предки - запорозькі козаки. Про перебування запорозьких козаків на Хортиці свідчать численні назви, які вони давали визначним місцям: Думна скеля, Козача могила, Музичина балка, Дурна скеля, Верхня голова, Совутина скеля, Холодна криниця... Кожна з цих назв має свою історію, з ними пов'язані народні легенди. Але найголовніша легенда Хортиці - це Запорозька Січ і скарби запорозьких козаків. За переказами, після зруйнування Січі там залишилося двоє запорожців, щоб оберігати скарби, які козаки, відчувши поразку, закопали до кращих часів. Ті запорожці бідували, харчувалися милостинею, за житло їм слугувало дупло дерева, до сьогодні.але вони не скористалися й дещицею скарбу. Так і померли, не розголосивши, де схований скарб. Це залишається загадкою .

Зі святом!